

Handläggare
Tove Ahner
Telefon: 08-508 36 220

Till
Äldrenämnden
Den 17 november 2020

Remissvar på kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2020/1109

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Patric Rylander
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Det kulturstrategiska programmet för Stockholms stad beskriver kulturens betydelse ur flera perspektiv. Med utgångspunkt från både Agenda 2030 och Vision 2040 ska Stockholms stad bidra till hållbarhet och utvecklas genom kultur. Samverkan med ett flertal aktörer är en förutsättning för att staden ska kunna erbjuda ett rikt kulturliv som lockar flera målgrupper. Det kulturstrategiska programmet utgår från två perspektiv:

- Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur samt
- Ett kreativt och attraktivt Stockholm

Dessa perspektiv utgör grunden för fem strategiska områden som ska utveckla kulturen genom nya former av samverkan.

Äldreförvaltningen anser att det kulturstrategiska programmet har ett brett perspektiv på kultur och beskriver både utmaningar och möjligheter. Dock saknas det ett äldreperspektiv som spänner över den breda grupp som personer 65 år och äldre utgör. Kultur bidrar till demokrati och berikar människors liv. För att tillgången till kultur ska öka för äldre behöver det ytterligare utvecklas i

programmet hur till exempel ny teknik kan underlätta för personer som inte längre har möjlighet att ta sig till en fysisk plats. Att även se över hur lokaler som redan har verksamhet för äldre kan inkluderas för kulturutbud kan öka tillgängligheten för flera i målgruppen äldre.

Bakgrund

Kulturförvaltningen har utarbetat stadens första kulturstrategiska program. Programmet har tagits fram utifrån stadens Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm som beskriver staden som attraktiv och dynamisk med en hög och hållbar tillväxt. Stadens vision ger vägledning för stadens alla medarbetare och fungerar som plattform för samarbete med olika aktörer.

Kommunstyrelsen har remitterat ”Kulturstrategiskt program för Stockholms stad” för yttrande till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, BFUF, Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd, Folkbildningsrådet, Handelskammaren, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Idrottsnämnden, KLYS, Kultur och Näringsliv, Kulturförvaltningen Region Stockholm, Myndigheten för kulturanalys, Rådet för agenda 2030 – remissbrevlåda, Svensk Live, Tillväxtverket och Visita.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 december 2020.

Ärendet

I programmet beskrivs hur olika aktörer bidrar till ett brett och konstnärligt kulturellt utbud som lockar både en nationell och internationell publik. Stadens egen infrastruktur för kultur består både av renodlade kulturinstitutioner som till exempel museum och av Stockholms skolors kulturuppdrag. Tillsammans med idrottsnämndens verksamheter är de viktiga i arbetet med att väcka kulturintresse hos nya grupper. De fysiska lokaler och platser som behövs tillgodoses av stadens lokalansvariga bolag och förvaltningar. Kommunala verksamheter tillsammans med fristående kulturaktörer, kulturella och kreativa företag och övrigt näringsliv samt civilsamhället utgör en kraft som skapar en stark tillväxt för konst och kultur i Stockholm.

I programmet beskrivs kulturens sociala värden och hur människors liv berikas på olika vis. Kulturens värde och sociala effekter kan stärkas genom infrastrukturell utveckling. Skolor med kulturell inriktning kan fungera som en slags plantskola för framtiden. I programmet hänvisas till 2014 års statliga demokratiutredning där sambandet mellan ett demokratiskt styrelseskick och ett fritt kulturliv framhålls.

De utmaningar och möjligheter som lyfts i programmet är att kulturlivet, precis som övriga samhället, förändras snabbt. Tillgängligheten ökar genom digitala kanaler, interaktion och eget skapande. Frågor som upphovsrätt, produktion och distribution uppstår i takt med utvecklingen. Ett rikt kulturliv i en storstad skapar attraktivitet, olika aktörer ger draghjälp åt varandra samt att kopplingar till framgångsrika kreativa företag och andra positiva effekter skapas.

Alla människor ska ha möjlighet att ta del av kulturupplevelser och kunna utveckla sina skapande förmågor, vilket i sin tur bidrar till ett mer hållbart samhälle i linje med Agenda 2030. Lokal utveckling innebär även att en global hållbar utveckling sker.

I programmet beskrivs två perspektiv som det kulturstrategiska programmet utgår från:

1. Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur

Staden växer och kulturlivets infrastruktur behöver utvecklas utifrån de behov som uppstår. Fokus ska vara på lika möjligheter att ta del av och att skapa kultur. Det är viktigt att tidigt ha en medveten stadsplanering för att utifrån behov och möjligheter inkludera lokaler och platser för kulturupplevelser och föreningsliv. Samarbete är nödvändigt mellan staden, statliga institutioner, civilsamhällets organisationer och den privata kultursektorn för ökad tillgång och kvalitet.

Andelen äldre ökar snabbt och det är viktigt att de kan fortsätta vara delaktiga i sociala aktiviteter och ta del av kulturupplevelser. Äldre beskrivs också som resurser som med sin erfarenhet och vilja att bidra ska tas tillvara. Tillgängligheten ska vara god i stadens lokaler och på särskilda boenden kan kulturupplevelser sätta guldkant på de äldres tillvaro.

2. Ett kreativt och attraktivt Stockholm

De kulturella och kreativa näringarna beskrivs tillhöra den snabba teknikutvecklingen där olika företag samarbetar i nätverk och via

digitala plattformar. Det i sin tur genererar arbetstillfällen inom kultur, fritid och nöje. Stadens roll är att vara möjliggörare av nya mötesplatser och att utveckla befintliga platser. För både staden och branschen är det angeläget med en fortsatt positiv besöksnäring vilket förutsätter fungerande trafiksystem och effektiv samordning mellan fasta besöksmål och evenemang.

De två perspektiven samverkar, förstärker och förutsätter varandra och utgör grunden för fem strategiska områden. Genom samverkan inom de fem områdena ska kulturen utvecklas.

1. Stadsutveckling

- Samverka kring planering av ändamålsenliga lokaler
- I stadsbyggnadsprocesser ska ett tydligt kulturperspektiv ingå
- Vid större stadsutvecklingsprojekt beaktas kulturlivets behov för lokaletableringar

2. Utbildning och bildning

- Samverka om skollokaler för kultur
- Digitala bildnings- och lärmiljöer utvecklas och tillgängliggörs för alla
- Flera och nya former för talangutveckling
- Kultur ska bli en självklar och integrerad del av barnens skola

3. Staten, regionen och akademien

- Samverkan kring forskning och utbildning
- Samarbete mellan skolan och Stockholms museer
- Samverkan om kulturinvesteringar
- Regional samverkan

4. Kulturella och kreativa näringar

- Arbetssätt för de kulturella och kreativa näringarnas olika behov
- Samverkan mellan näringslivet och de konstnärliga högskolorna
- Stockholm ska växa som internationellt attraktiv filmregion
- Goda förutsättningar för scener, natt- och klubbiv

5. Besöksnäring

- Utveckla Stockholm som evenemangs- och upplevelsestad
- Stockholm utvecklar kärnverksamheterna genom kulturevenemang

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 11

november 2020. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 10 november och socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 12 november 2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen anser att det kulturstrategiska programmet har ett brett perspektiv på kultur både på individ- och samhällsnivå. Programmet tar även genomgående avstamp i Agenda 2030 och Vision 2040 vilket tydliggör kulturens roll och betydelse inom hållbar utveckling och i stadens vision som möjligheternas stad.

Äldreförvaltningen anser att de två övergripande perspektiven och de fem strategiska områden som beskrivs ger en struktur och förståelse för hur kulturen kan utvecklas. Betydelsen av samverkan lyfts fram tydligt.

I programmet finns en kort beskrivning om äldre och deras kulturupplevelser. Äldreförvaltningen understryker att gruppen äldre är en stor grupp där alla som fyllt 65 år ingår, oavsett om yrkeslivet fortsätter eller upphör och oavsett hälsotillstånd. Antalet som får uppleva sin 100-årsdag ökar och gruppen 65 år och äldre kommer att öka stort framöver. Det är en bred och mångfacetterad grupp som riskerar att bli stigmatiserade i den allmänna debatten då det ibland saknas individperspektiv. I det kulturstrategiska programmet beskrivs att Stockholm är landets enda miljonstad vilket då även innebär att antalet personer 65 år och äldre också är landets största.

För att skapa lika möjligheter att ta del av och skapa kultur, som beskrivs i programmet, anser äldreförvaltningen att äldre som är i behov av stöd och hjälp på grund av fysiska, kognitiva eller psykiska begränsningar ska erbjudas särskilda anpassningar. I programmet beskrivs tillgänglighetsanpassade lokaler men det kan även behövas andra anpassningar. Ett exempel är det lyckade projektet Möten med inspiration från MoMa i New York. Det vänder sig till personer som har en demenssjukdom och deras anhöriga. En museipedagog leder visningen av några noga utvalda konstföremål. Visningen ges i små grupper, deltagarna sitter ner och en dialog skapas kring konsten. Konceptet finns i Sverige idag för personer med demenssjukdom, men skulle med fördel kunna utvidgas även för andra målgrupper som av olika anledningar inte har förmågan att genomföra mer traditionella besök på museum.

För de äldre som bor på särskilda boenden anser äldreförvaltningen att det är önskvärt med mer konkreta förslag på hur utbud och tillgång skulle kunna breddas och öka. De digitala möjligheterna är oändliga och kan ta kulturen till deltagarna istället. I programmet beskrivs att lokaler och platser ska identifieras för kulturupplevelser och föreningsliv. Önskvärt är att det även gäller lokaler i eller nära särskilda boenden, dagverksamheter och öppna mötesplatser som vänder sig till äldre. Det skulle då ge lika möjligheter att ta del av och kanske även skapa kultur för delar av den äldre målgruppen. De lokaler där verksamheter äger rum som vänder sig till äldre har dessutom redan tillgänglighetsanpassade lokaler.

Äldreförvaltningen vill framhålla att uppleva och få ta del av kultur tillsammans med andra kan motverka psykisk ohälsa och även vara en positiv upplevelse för de som är ofrivilligt ensamma. Det är av den anledningen också viktigt att inkludera äldre i behov av stöd och hjälp i planeringen av framtidens kulturutbud. Möjligheten att kunna fortsätta ta del av och uppleva kultur som är lättillgänglig kan ha en oerhört stor betydelse både på individ- och gruppnivå.

Äldreförvaltningen påminner om att äldre med låg internetvana är en viktig målgrupp så att de inte riskerar att hamna i utanförskap. I programmet beskrivs att digitala bildnings- och lärmiljöer ska utvecklas och tillgängliggöras för alla. Här har många förvaltningar ett ansvar i att erbjuda stöd och utbildning för målgruppen. En ökad kompetens och säkerhet i att hantera digitala format ökar möjligheten att bli mer delaktig i samhället och att ta del av digitala former av kultur.

Bilaga

Remiss av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad.